

El Principi de precaució

2000

El principi de precaució és un concepte que recolza l'adopció de mesures protectores davant les sospites fundades que certs productes o tecnologies creen un risc greu per a la salut pública o el medi ambient, però sense que es compti encara amb una prova científica definitiva de tal risc.

El principi de precaució segons la resolució de Niça

Mitjançant resolució presa pel Consell Europeu el desembre del 2000 a Niça, els estats membre de la Unió Europea van precisar el **principi de precaució**. Quan una avaluació pluridisciplinària, contradictòria, independent i transparent, realitzada sobre la base de dades disponibles, no permet concloure amb certesa sobre un cert nivell de risc, llavors les mesures de gestió del risc han de ser preses sobre la base d'una apreciació política que determini el nivell de protecció buscat. Aquestes mesures, quan és possible l'elecció, han de representar les solucions menys restrictives per als intercanvis comercials, respectar el principi de proporcionalitat tenint en compte riscos a curt i a llarg termini, i finalment ser reexaminades freqüentment d'acord amb l'evolució dels coneixements científics. El Consell europeu va accentuar també la importància de la consulta i informació a la societat civil.

Principi de precaució i principi de prevenció

El principi de precaució en matèria ambiental es distingeix del principi de prevenció perquè el primer exigeix prendre mesures que redueixin la possibilitat de patir un dany ambiental greu tot i que s'ignori l'índex de probabilitat precisa que aquest passi, mentre que el principi de prevenció obliga a prendre mesures atès que es coneix el dany ambiental que pot produir-se. El principi de precaució ha estat qüestionat com a principi ètic en gran mesura perquè no és considerat un principi sinó un conjunt de principis. El principi de "precaució" o també anomenat "de cautela" exigeix l'adopció de mesures de protecció abans de que es produeixi realment el deteriorament del medi ambient, operant davant l'amenaça a la salut o al medi ambient i la manca de certesa científica sobre les seves causes i efectes.

El principi de precaució permet reaccionar ràpidament davant un possible perill per a la salut humana, animal o vegetal, o per protegir el medi ambient. De fet, en el cas que les dades científiques no permetin una determinació completa del risc, el recurs a aquest principi permet, per exemple, impedir la distribució de productes que puguin comportar un perill per a la salut o fins i tot procedir a la seva retirada del mercat.

ACTE

Comunicació de la Comissió de 2 de febrer de 2000 sobre el recurs al principi de precaució [COM (2000) 1 final - no publicada en el Diari Oficial].

SÍNTESI

El principi de precaució s'esmenta en l'article 191 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea (UE). Pretén garantir un elevat nivell de protecció del medi ambient mitjançant la presa de decisions preventives en cas de risc. No obstant això, en la pràctica, el seu àmbit d'aplicació és molt més ampli i s'estén així mateix a la política dels consumidors, a la legislació europea relativa als aliments, a la salut humana, animal i vegetal.

D'aquesta manera, la present Comunicació estableix línies directrius comunes sobre l'aplicació del principi de precaució.

La definició del principi també ha de tenir un impacte positiu a nivell internacional per tal de garantir un adequat nivell de protecció del medi ambient i de la salut en les negociacions internacionals. De fet, ha estat reconegut per diferents convenis internacionals i figura, en particular, en l'Acord sobre l'Aplicació de Mesures Sanitàries i Fitosanitàries (MSF) celebrat en el marc de l'Organització Mundial del Comerç (OMC).

Recurs al principi de precaució

Segons la Comissió, pot invocar el principi de precaució quan un fenomen, un producte o un procés pot tenir efectes potencialment perillosos identificats per una avaluació científica i objectiva, si aquesta avaluació no permet determinar el risc amb certesa suficient.

El recurs al principi s'inscriu, per tant, en el marc general de l'anàlisi de risc (que inclou, al marge de l'avaluació del risc, la gestió del risc i la comunicació del risc) i, més concretament, en el marc de la gestió del risc que correspon a la fase de presa de decisions.

La Comissió subratlla que el principi de precaució es pot invocar en la hipòtesi d'un risc potencial, i que en cap cas pot justificar una presa de decisió arbitrària.

Per tant, el recurs al principi de precaució només està justificat si es compleixen les tres condicions següents:

- identificació dels efectes potencialment negatius;
- avaluació de les dades científiques disponibles;
- ampliació de la incertesa científica.

Mesures de precaució

Les autoritats encarregades de la gestió del risc poden decidir actuar o no actuar en funció del nivell de risc. Si el risc és elevat, es poden adoptar diverses categories de mesures. Es pot tractar d'actes jurídics proporcionats, del finançament de programes d'investigació, de mesures d'informació al públic, etc.

Directrius comunes

El recurs al principi de precaució ha de guiar-se per tres principis específics:

- una avaluació científica el més completa possible i la determinació, en la mesura del possible, del grau d'incertesa científica;
- una determinació del risc i de les conseqüències potencials de la inacció;
- la participació de totes les parts interessades en l'estudi de mesures de precaució, tan aviat com es disposi dels resultats de l'avaluació científica o de la determinació del risc.

A més, els principis generals de la gestió dels riscos quan s'invoca el principi de precaució. Es tracta dels cinc principis següents:

- la proporcionalitat entre les mesures adoptades i el nivell de protecció escollit;
- la no discriminació en l'aplicació de les mesures;
- la coherència de les mesures amb les ja adoptades en situacions similars o utilitzant plantejaments similars;
- l'anàlisi dels avantatges i els inconvenients que es deriven de l'acció o de la inacció;

la revisió de les mesures a la llum de l'evolució científica.

Càrrega de la prova

En la majoria dels casos, els consumidors europeus i les associacions que els representen han de demostrar el risc que comporta un procediment o un producte una vegada comercialitzat, excepte en el cas dels medicaments, els pesticides o els additius alimentaris.

Per tant, en el cas d'una acció adoptada en virtut del principi de precaució, es pot exigir que el productor, el fabricant o l'importador demostrin l'absència de perill. Aquesta possibilitat ha d'examinar en cada cas. No es pot ampliar de forma general a tots els productes i processos de comercialització.

Darrera modificació: 12.04.2011

Fonts

Podeu trobar més informació del *Principi de precaució a:*

- http://ec.europa.eu/dgs/health_food-safety/index_es.htm
- http://www.lugo.es/ws/telefonía/docs/04-COMUNICACION_DE_LA_UE SOBRE_PRINCIPIO_DE_PRECAUCION_FEB.pdf
- <http://www.femp.es/files/3580-354-fichero/Informe%20SATI%20sobre%20el%20principio%20de%20precauci%C3%B3n%2001%202011.pdf>
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=uriserv:l32042>
- <http://www.alcoberro.info/V1/tecnoetica3.htm>

SOSTENIBLES

ASSOCIACIÓ PER A LA DIFUSIÓ
DEL DISSENY SOSTENIBLE

www.sostenibles.cat